

Dr. Mücahit KIVRAK¹

¹ BAÜN Edremit Myo

Zeytincilik ve Zeytin İşleme Teknolojisi Programı

kivrak@gmail.com

0505 772 44 46

ZEYTİN AĞACINDA ŞEKİL BUDAMASI

Ders notu: 51

Şekil budamasında nelere dikkat ederiz?

Zeytin fidanı mutlaka tek gövde olmalıdır.

Zeytin ağaçları, fizyolojik dengeyi en kısa zaman da oluşturarak verime geçmelidir.

Gövde üzerinde düzenli ve dengeli bir taç oluşturulmalı,

Şekil budaması, seçilen dalların meyveyi taşıyabilmeleri için kuvvetli gelişen ve geniş açı yapan dalları seçerek yapılan işlemlerdir.

Şekil budamasının amacı ağacın vegetatif aksamını ve tüm mahsuldar dönem içerisinde ürüne destek sağlayacak iskeleti veya çatıyı meydana getirmektir.

Şekil budamasında ağacın formunu korumak, sonraki yıllara göre ağacın meyveye dönmesi sağlamak önemlidir.

İlk yıllar yapılan sert budamalar bitkinin gelişmesi üzerine zayıflatıcı etki yapar, ağacın ürüne yatmasını geciktirir. Bu uygulamalar zorunlu olarak minimum seviyede tutulmalıdır.

Œekil budamasının başarısı için;

Dalların gövde ile yaptıkları açılarını genişletmek,

Aşırı budama yapmamak,

Gelişen fidanın kök gelişimi ile vegetatif gelişim dengesini sağlamak..

Çok ama çok önemlidir.

Ağaçların budamaya karşı verdikleri tepkiyi anlamak için organların işlevlerini bilmek gerekir.

Kök; topraktan su ve besin maddelerini alır. Bu besin maddeleri yapraklarda fotosentezle işlenir ve besin maddelerine dönüşür.

Burada yaprakların büyümede ve ürün vermede çok önemli olduğunu unutmamalım.

Gövde ve dalların görevi köklerden alınan besin maddelerini yapraklara taşır, ağacın iskeletini oluşturur ve besin maddelerini depo ederler.

Gençlik döneminde aralıklı hafif budamalar yaparak yaprak /odun oranı yüksek tutulur.

Yaptığımız şekil budaması hangi amaçla yapılmalıdır.

Ağacımızın bundan sonraki verim verecek ana dallarını oluşturmak,

Verimsiz dönemi mümkün olduğu kadar kısaltmak,

Ağacın verimli dönemine başlamak,

Ağacın zayıflamasını ve erken yaşlanmasını önlemek

Büyüme ve meyve oluşumunu sağlamak,

Periyodisiteyi azaltmak için yapılır.

Budama aletleri ve aşı macunu uygulaması

Budama aletleri %5 sodyum hipoklorid (çamaşır suyu) ile veya %1'lik bordo bulamacı eriyiğı ile dezenfekte edilmelidir.

2-3cm'den fazla kesilen dallar aşı macunu ile mutlaka kapatılmalıdır.

18.09.2023

© zeytinist

kivrak@gmail.com www.zeytin.org.tr

Ağaca yapay Şekil vermek oldukça zor ve zahmetlidir. Ayrıca ağacın dengesini bozar. Bunun için zeytin ağacının tabii eğilimine uygun bir Şekilde vermek gerekir. Ağaca verilecek Şekil ağaç yoğunluğu ile ilgilidir.

Yeni dikilecek fidanlar dikkatlice hazırlanmış ve gübrelenmiş toprağa dikilir. Yanı başına 2 metre boyunda herek verilir. Herek hakim rüzgar tarafından olmalıdır.

Fidan geniş bantlarla hereğe bağlanmalı, bağların gövdeyi ve ana dalları boğmaması için zaman zaman kontrol edilip değiştirilir. Topraktan itibaren 40-50 cm deki sürgünlerde uç alma yapılmalıdır.

Yeni dikilen zeytin fidanlarında ilk iki yıl boyunca budama yapılmamalı veya gövdenin alt kısmında uyur gözlerden çıkan gereksiz sürgünleri kesip çıkarmak üzere asgari düzeyde uygulanmalıdır.

Bu tip kesimler yaz döneminde yapılmalıdır. Eğer gövde üzerinde kalın dal çıkarılması gerekli ise kesimler budama makası ile yapılmalı ve bir miktar (2-3cm) tırnak bırakılmalıdır.

İlk iki yıl geçtikten sonra ilk Şekil budaması yapılmalıdır, fakat budama yine de hafif olmalıdır. Ağaç 0.6 – 0.8 m yükseklikteki gövdeden 15 – 20 cm aralıklarla düzgün dağılım gösteren üç dal bırakılarak Őekillendirilmelidir.

Gençlik dönemindeki budamaların oldukça önemli ölçüde ürün kaybına yol açtığı ve ağacın gelişmesini etkilediği anlaşılmaktadır.

Amacı; Ağacın mahsuldar döneminde ürüne destek sağlayacak olan iskeleti veya çatıyı oluşturmaktır.

İlk yıllar yapılan sert budamalar;

--Bitkinin gelişmesini zayıflatır,

--Ağacın ürüne yatmasını geciktirir. Bu uygulamalar zorunlu olarak minimum seviyede tutulmalıdır.

Ağaca tabii eğilimine uygun bir şekil vermek gerekir.

Dekara 15 ağacın üzerinde dikim yoğunluğu olduğu takdirde ağaçlar tek gövdeli tesis edilmelidir.

Yeni dikilecek fidanlar dikkatlice hazırlanmış ve gübrelenmiş toprağa dikilir.

Yanı başına 2 metre boyunda herek verilmeli, fidan geniş bantlarla hereğe bağlanmalı, bağların gövdeyi ve ana dalları boğmaması için zaman zaman kontrol edilip değiştirilmelidir.

Topraktan itibaren 40-50 cm' deki sürgünlerde uç alma yapılmalı.

Fidanlara süratli büyüme sağlamak üzere ilk iki yıl iyi bakım yapılmalıdır.

Yeni dikilen zeytin fidanlarında ilk iki yıl boyunca budama yapılmamalı veya budama asgari düzeyde uygulanmalıdır. Bu tip kesimler yaz döneminde yapılmalıdır.

İlerde ağacın çatısını teşkil edecek dalların dışında, sonradan çıkarılması düşünülen kuvvetli dalların uçları alınarak yaprak aktivitelerinden faydalanmalıdır.

İlk iki yıl geçtikten sonra hafifçe ilk şekil budaması yapılmalıdır.
Çok yüksekte yapılan taçlandırma ilerde ağacın verimliliğini azaltır .

Genel anlamda istenen, serbest bir şekil, bu şeklin acele edilmeden tedrici ve hafif budamalarla elde edilmesidir .

Hiç bir zaman tarif edilen bir şeklin elde edilmesi için ağaçları tamamen değiştirecek tarzda budamalar yapmak zorunlu değildir.

Şekil budamasının amacı diğer meyve türlerinde olduğu gibi ağacın vegetatif aksamını ve verim dönemini boyunca ürüne destek sağlayacak olan iskeleti meydana getirmektedir. İyi bir çatının oluşması ileride yapılacak kültürel önlemlerin daha kolay ve ekonomik bir şekilde yapılmasını sağlayacaktır.

Zeytin ağacında uygulanacak goble şeklinin avantajları

- 1) Verimde artış ve periyodisitenin şiddetinde azalma
- 2) Kalite artışı
- 3) Hasadın erken olması
- 4) Hasatta kolaylık sağlanması
- 5) İlaçlamada kolaylık
- 6) Budamanın kolay yapılması
- 7) Gövdenin iyi korunması
- 8) Şeklin korunması

Şekil Budamasında Dikkat Edilecek Hususlar

- 1.Meyve yatmayı geciktiren aşırı budamalar.**
- 2.İnce bir gövde veren, dip taraftan çıplaklaşmaya yol açan şekil verme işleminin erken verilmesi.**
- 3.Fazla sayıda ana dal bırakılması.**
- 4. Yüksek boyda ağaç veren aşırı gövde bırakılması.**
- 5.Kırılmaya dayanıksız olan ana dalların aynı noktadan çıkarılması**

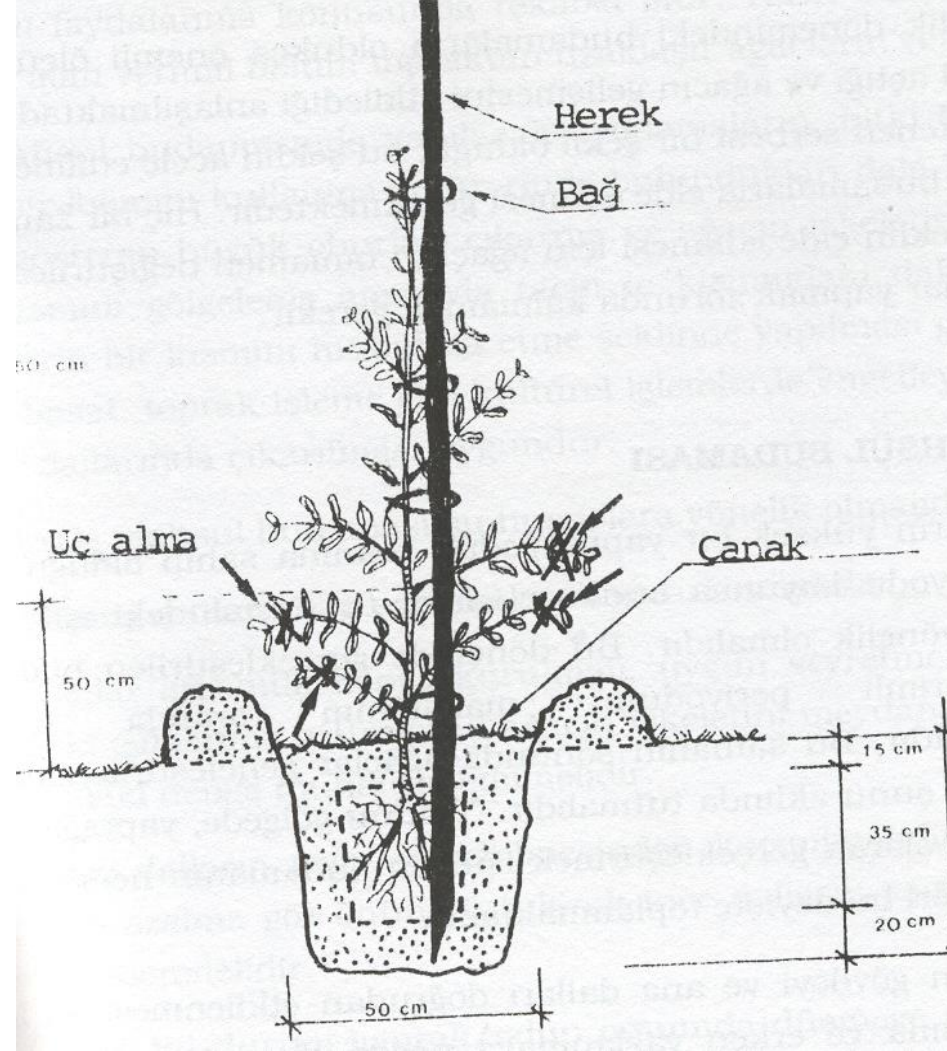

ZEYTİN AĞAÇLARINDA ŞEKİL BUDAMASI

Zeytin ağacında dikim budanması

2 yaşını tamamlamış
fidanda yapılması
gereken budama çok
hafif olmalı daha
önce uç alması
yapılmış dalların
kesilip çıkarılması
gerekir.

2 yaşını
tamamlamış
fidanda tek
gövde ve üç
ana dal
oluşturulmalı

ŞEKİL BUDAMASI

Hereksiz bir fidanın görünümü

ŞEKİL BUDAMASI

Hereksiz fidanların hereğe bağlanması

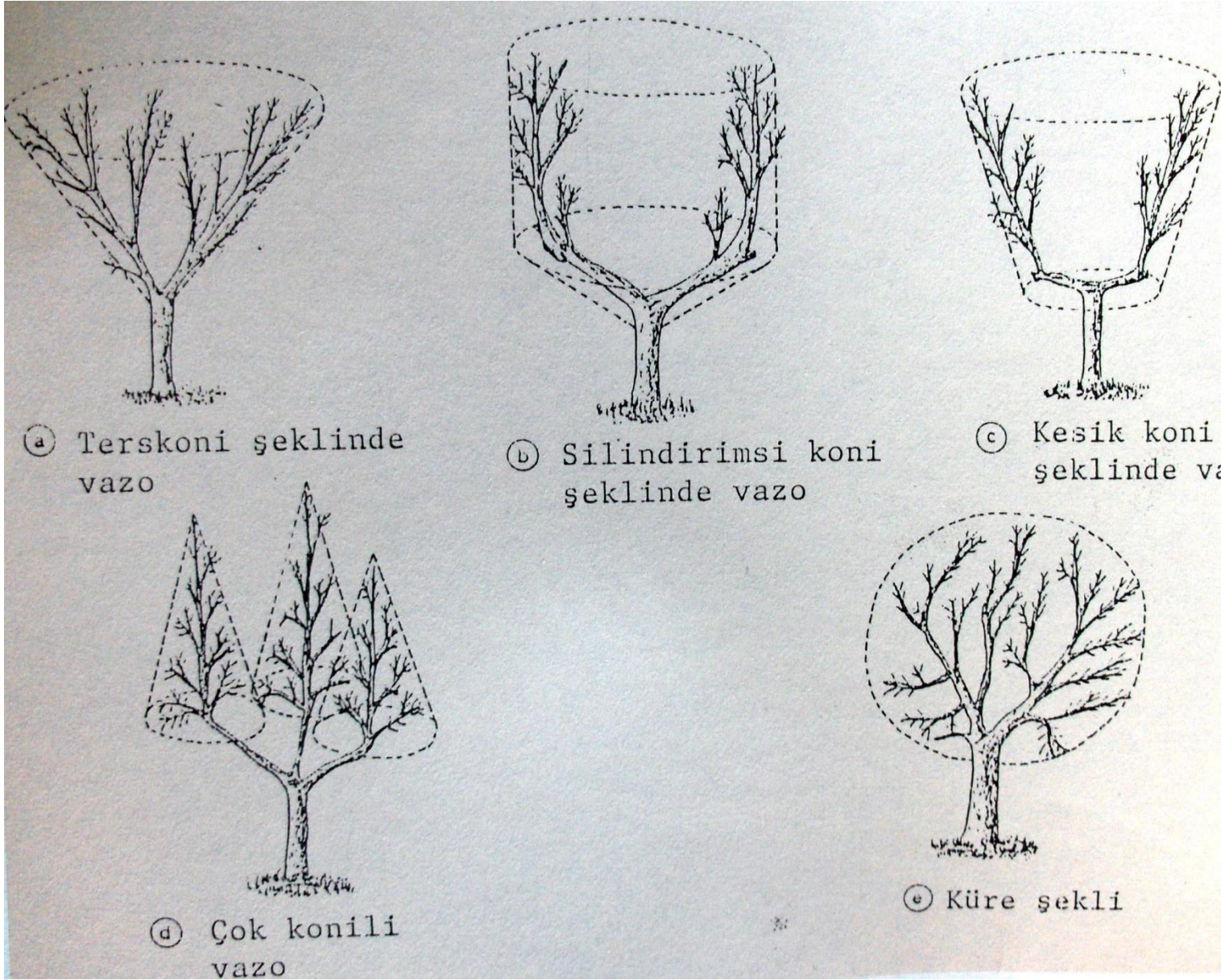
ŞEKİL BUDAMASI

Şekil budaması yapılmış,
5 yaşını tamamlamış
ağacın tüm mahsuldar
dönem içerisinde ürüne
destek sağlayacak
iskeletinın veya çatısının
meydana getirilmiş hali

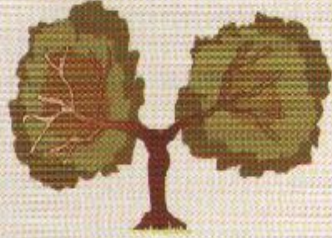

Ağaca yapay şekil vermek oldukça zor ve zahmetlidir. Ayrıca ağacın dengesini de bozar. Bunun için zeytin ağacınının tabii eğilimine uygun bir şekil vermek gerekir.

BAŞLICA BUDAMA SİSTEMLERİ

1. Kaldıraç

2. Şamdan

3. İki gövdeli

4. Çok konili vazo
(Polikonik Vazo)

5. Vazo (Goble)

6. Catallanma

7. Alçak silindir

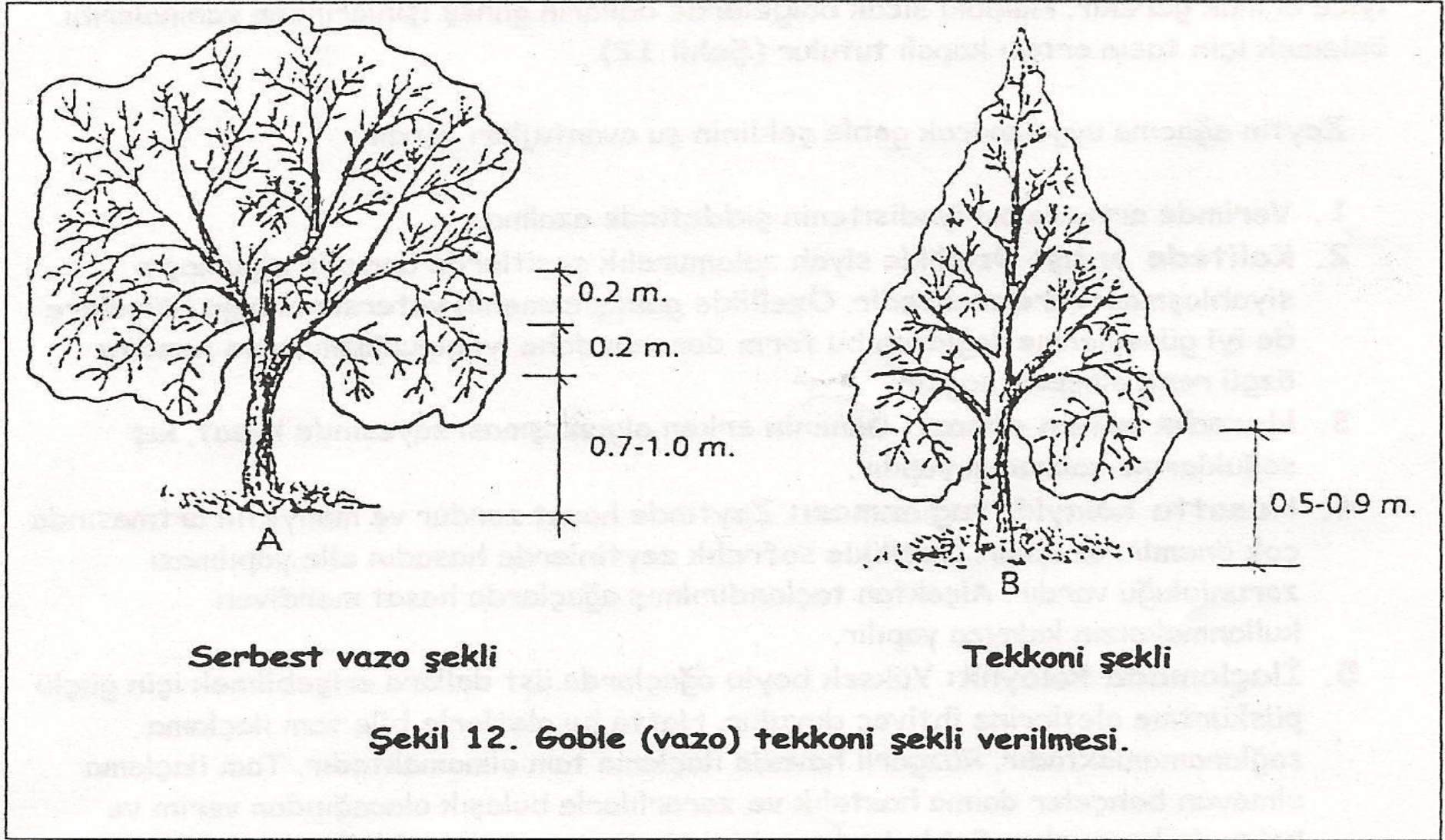

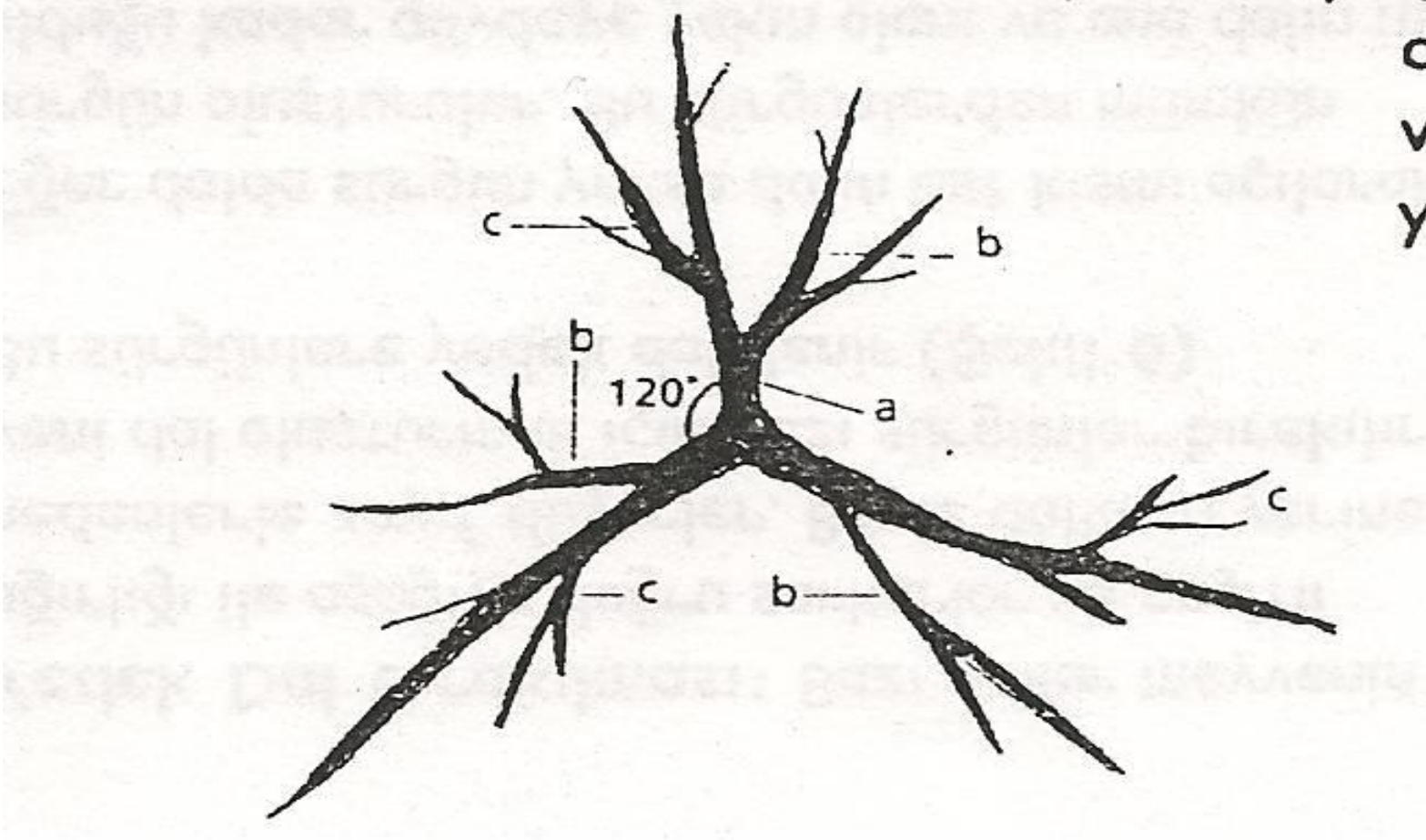
8. Gövdesiz

9. Serbest (palmet) Yelpaze

Ağaçlar dengeli şekil verilmesi a. Ana dallar b . İlk seri yan dallar c. İkinci seri yan dallar

Sorularınız varsa cevaplayayım.

Daha sonra aklınıza soru gelirse lütfen yüz yüze, e posta veya telefon yoluyla ulaşınız.

Bu ders notları zeytincilik programı öğrencileri, Kursiyerler, sektör temsilcileri, diğer üniversitelerde okuyan önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile araştırmacılara yönelik hazırlanmıştır. Daha detay bilgiye ulaşmak isterseniz lütfen iletişime geçiniz.

DERS NOTLARI SÜREKLİ YENİLENMEKTEDİR.
LÜTFEN DAHA ÖNCE İNDİRDİĞİNİZ DERS NOTU VARSA
YENİ TARİHLİ OLAN DERS NOTUNU TERCİH EDİNİZ.
NOTLARDA HATALI ve
EKSİK BİR YER GÖRDÜĞÜNÜZDE LÜTFEN BİLDİRİNİZ.

Dr. Mücahit KIVRAK

0 505 772 44 46

kivrak@gmail.com

www.zeytin.org.tr

www.mucahitkivrak.com.tr

Sosyal medya iletişim

<https://www.facebook.com/mucahit.kivrak>

<https://twitter.com/zeytinist>

<https://instagram.com/zeytinist/>

<https://www.youtube.com/channel/UCNDXadH7jpB0FVRLbEvtqHA>